

SOSYAL BİLİMLER ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
THE JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES RESEARCH

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gençlerin Kamusal Faaliyetlere Gönüllü Katılım Algısı*

Rukiye Mehtap ÖZLÜ¹

ÖZ

Bu çalışma, genç bireylerin kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algı ve eğilimlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım, bireyin herhangi bir maddi karşılık ya da kişisel çıkar gözetmeksizin; bilgi, yetenek, zaman ve enerjisini kamu yararı doğrultusunda, kamu hizmetlerinin sunumuna katkı sağlamak amacıyla kullanması şeklinde tanımlanabilir. Çalışmanın kapsamı, kamu kurumlarının ev sahipliğinde yürütülen gönüllülük faaliyetleriyle sınırlandırılmış; sivil toplum kuruluşları ve özel sektör bünyesinde gerçekleştirilen gönüllülük etkinlikleri kapsam dışı bırakılmıştır. Araştırma, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü öğrencileriyle gerçekleştirilmiş olup veri toplama aracı olarak yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiş; açıklayıcı faktör analizi ve güvenilirlik testleri uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi, ankette yer alan ifadelerin *kamu hizmeti ve yönetimi*, *ekonomi ve sorumluluk* olarak adlandırılan üç faktör altında kümelendiğini ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, öğrencilerin genel gönüllülük algılarının yüksek ve orta düzeyde olduğunu ortaya koyarken; ekonomi ve sorumluluk faktörlerinde algının kamu hizmeti ve yönetim faktörüne kıyasla daha düşük düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca bazı öğrencilerin belirli ifadelerle ilişkin bilgi eksikliği yaşadığı tespit edilmiştir. Araştırma, gönüllülük farkındalığının artırılması ve gönüllü katılımın yaygınlaştırılması açısından kamu kurumlarının mümkünse iş birliği içerisinde gençlere yönelik politikalar ve eğitim programları geliştirmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Gönüllü Katılım, Gönüllülük, Kamu Hizmeti, Yönetişim, Sorumluluk, Ekonomi, Kamusal Faaliyet*

* Bu çalışma; 23-25 Mayıs 2024 tarihinde Tokat'ta düzenlenen 1.Uluslararası İktisadi ve İdari Çalışmalar Kongresi'nde sözlü olarak sunulan "Kamusal Faaliyetlere Gönüllü Katılım" başlıklı bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

¹ Doç. Dr. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü, Tokat/Türkiye, ORCID: 0000-0002-7505-458, e-mail: mehtap.dolek@gop.edu.tr (Sorumlu Yazar)

The Perception of Youth Voluntary Participation in Public Activities*

Rukiye Mehtap ÖZLÜ¹

ABSTRACT

The study aims to evaluate the perceptions and tendencies of young individuals regarding voluntary participation in public activities. Voluntary participation in public services is defined as the act of individuals contributing their knowledge, skills, time, and energy to the delivery of public services without expecting any material compensation or personal gain, and solely for the public good. The scope of the study is limited to volunteer activities organised by public institutions; volunteerism within non-governmental organisations or the private sector is excluded. The research was conducted with students from the Department of Public Administration at the Faculty of Economics and Administrative Sciences, Tokat Gaziosmanpaşa University. A structured questionnaire was utilised as the primary data collection instrument. The collected data were then analysed using SPSS software, with explanatory factor analysis and reliability tests applied. Exploratory factor analysis revealed that the items clustered under three factors: *public service and governance, economy and responsibility*. The findings indicate that students generally hold a high perception of volunteerism. However, the economy and responsibility factors were perceived less strongly than the public service and governance factor. Moreover, the responses revealed a lack of sufficient knowledge among some students regarding specific questionnaire items. The study highlights the need to enhance awareness of volunteerism and to broaden youth participation through the development of targeted policies and educational programs by public institutions, ideally in collaboration with other stakeholders.

Keywords: *Voluntary Participation, Volunteering, Public Service, Governance, Economy, Responsibility, Public Activity*

* This study is the expanded and revised version of the paper titled “*Voluntary Participation in Public Activities*”, which was presented at the 1st International Congress on Economic and Administrative Studies held in Tokat on May 23–25, 2024.

¹ Assoc. Prof. Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Tokat/Türkiye, ORCID: 0000-0002-7505-458, e-mail: mehtap.dolek@gop.edu.tr (*Corresponding Author*)

1. Giriş

Kamusal faaliyet, siyasi kamusal bir kararlar usulüne uygun belirlenmiş bir hizmetin, kamu adına yürütülmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu faaliyetlerin yürütülmesi kural olarak kamu personelinin sorumluluğunda olmakla birlikte modern toplumlarda, özellikle ekonomik ve demokratik sebeplerden ötürü, halkın gönüllü olarak bu faaliyetlerin sunumuna katkı sağlaması önem arz etmektedir.

Gönüllülük kavramı çoğu zaman, bireylerin dini veya hayırsever amaçlarla gerçekleştirdiği her türlü faaliyetle özdeşleştirilmektedir. Bu çerçevede bireyler, önceden belirlenmiş kutsal bir amacı gerçekleştirmek için birleşerek dernek ve vakıf gibi kuruluşların bünyesinde toplumsal fayda oluşturmak adına faaliyetlerde bulunmaktadır.

Türk toplumunda gönüllü çalışma, yardımlaşma, dayanışma değerleri oldukça önemli olup toplumun ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla çeşitli biçimlerde ortaya çıkmıştır. Osmanlı Devleti döneminde gönüllülük, hayır kurumları özellikle vakıflar ve loncalar aracılığıyla toplumsal hizmetlerin sağlanmasında kritik rol oynamıştır (Arslan, 2018). Loncalar, esnaf ve sanatkarların gönüllü olarak bir araya geldiği yerel sivil girişimler olarak ortaya çıkmıştır (Arslan, 2018). Vakıflar ise zengin ve hayırsever kişilerin bağışlarıyla finanse edilmiş ve geniş sosyal hizmet ağları sunmuştur (Yediyıldız, 1996: 12–18). Bu dönemde vakıflar aracılığıyla eğitim, sağlık, dini hizmetler ve sosyal yardımlaşma gibi alanlarda gönüllü faaliyetler yürütülmüştür.

Osmanlı Devleti döneminde kurulan birçok sivil toplum kuruluşu (STK), Cumhuriyet'in ilanından sonra modern devlet yapısının gereksinimlerine göre yeniden şekillenmiştir. 1863'te kurulan Darüşşafaka Cemiyeti, 1868'de temelleri atılan Türkiye Kızılay Derneği, günümüzde faaliyetlerini sürdüren önemli STK örneklerindendir. STK'lar faaliyetlerine çok daha erken tarihlerde başlamış olmakla birlikte özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren sayıca artmış, çeşitlenmiş ve yaygınlaşmıştır. 1980 ve 1990 sonrası dönemde insan hakları, çevre, kadın ve çocuk gibi tematik alanlarda faaliyet gösteren STK'ların çoğalmasıyla birlikte gönüllülük, toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlamıştır (Yılmaz, 2011: 47-53).

Ülkemizde gönüllü katılımın toplumsal kazanımları fark edildikçe kamusal faaliyetlere gönüllü katılım, önem kazanmıştır. Öncelikle afet ve kriz dönemlerinde kamusal faaliyetlere yönelik katılımın önemi fark edilmiş ve özendirilmiştir. Bu kapsamda İçişleri Bakanlığı'na bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kapsamında yürütülen gönüllü katılım faaliyetleri oldukça önemlidir. Bununla birlikte olağan dönemlerde de gönüllülerin kamu hizmetinin sunumunda yer aldıkları görülmektedir. Bu nedenle bakanlıklar, belediyeler, il özel idareleri ve üniversiteler başta olmak üzere birçok kamu kurum ve kuruluşu kendi görev alanlarına giren konularda gönüllülük programları oluşturmaktadır.

Türkiye'de gönüllülük bilincinin artırılması ve gönüllülük faaliyetlerine katılımın yaygınlaştırılması amacıyla resmi belge ve stratejik planlarda bu konuya yer verilmektedir. Nitekim 12. Kalkınma Planı (2024-2028) gönüllülüğün geliştirilmesi hedefini ortaya koymaktadır. Bu Planda, sürdürülebilir ve

kapsayıcı büyüme hedefleri doğrultusunda çeşitli sosyal, ekonomik ve çevresel alanlarda gönüllülüğün teşvik edilmesi planlanmıştır. Özellikle Planın “gençlik” başlığında 746.11 numaralı hedefinde, “*gençlerin gönüllülük faaliyetlerine ilişkin bilinçlendirilmesi ve katılımlarının artırılmasına yönelik çalışma yürütülecektir*” ifadesine yer verilerek, genç bireylerin toplumsal sorumluluk ve aktif yurttaşlık bilinci doğrultusunda gönüllü faaliyetlere katılımının teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Bu hedef, kamu yönetiminin genç nüfusa yönelik katılımcı politikalarının güçlendirilmesi ve sosyal dayanışmanın artırılması açısından önemli bir stratejik yaklaşımı ortaya koymaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın gönüllülüğe yönelik girişimleri, gençlerin sosyal sorumluluk bilinciyle donatılmasını ve aktif yurttaşlık rollerini benimsemelerini hedefleyen bütüncül bir kamu politikası yaklaşımını yansıtmaktadır. 12 Eylül 2019 tarihli ve 30886 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nin 7. maddesi, gönüllülük bilincinin ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde geliştirilmesini amaçlayarak, erken yaşta toplumsal katılım alışkanlıklarının kazandırılmasına yönelik kurumsal bir iradeyi göstermektedir.

Öte yandan yükseköğretim düzeyinde de gönüllülüğün teşvik edilmesi amacıyla Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında 2020 yılında imzalanan protokol çerçevesinde, lisans ve ön lisans öğrencilerine yönelik seçmeli “Gönüllülük Çalışmaları” dersinin müfredata dahil edilmesi, gönüllülüğün kurumsallaştırılması ve akademik bir çerçevede tanımlanması açısından kayda değerdir (Anadolu Ajansı, 2024).

Bu gelişmeler, gönüllülük faaliyetlerinin Türkiye’de kurumsal düzeyde tanınmakta ve teşvik edilmekte olduğunu; dolayısıyla gençlerin bu faaliyetlere katılımının yalnızca bireysel bir tercih değil, aynı zamanda kamu politikası açısından desteklenen bir toplumsal değer haline geldiğini göstermektedir. Bu yüzden çalışmada, özellikle genç bireylerin kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algıları değerlendirilmektedir. Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım; bireyin herhangi bir maddi karşılık ya da kişisel çıkar gözetmeksizin, yakın çevresi dışındaki bireylerin ve diğer canlıların yararına olacak şekilde bilgi, yetenek, enerji ve zamanını, kendi özgür iradesiyle bir kamu idaresi bünyesinde kamu hizmetinin sunumuna tahsis etmesi biçiminde tanımlanabilir. Bu tanım doğrultusunda, kamuya yararlı dernek veya vakıf statüsünde olmayan sivil toplum kuruluşları ile özel hukuk hükümlerine tabi şirket ve kurumlarda yürütülen gönüllülük faaliyetleri çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada, öğrencilerin gönüllü olarak kamusal faaliyetlere katılımı nasıl anlamlandırdıkları, bu katılımı ne ölçüde gerekli, faydalı buldukları ve gönüllülük eğilimleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Veri toplama sürecinde yapılandırılmış bir anket formu kullanılmış; elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin gönüllü katılıma ilişkin algıları; kamu hizmeti ve yönetişim, ekonomi ile sorumluluk olmak üzere üç boyut çerçevesinde değerlendirilmiştir.

2. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde, gönüllülük ve kamu gönüllülüğü kavramlarının yanı sıra kamusal faaliyetlere gönüllü katılım olgusu; kamu hizmeti ve yönetim, sorumluluk ve ekonomi faktörleri çerçevesinde ele alınmaktadır.

2.1. Gönüllülük ve Kamu Gönüllülüğü

Gönüllülük; üzerinde fikir birliğine varılan, açık ve net bir tanıma sahip olan bir olgu değildir. Kavramın tanımlanmasını güçleştiren temel etken, gönüllülüğün teorik temellerden çok pratik uygulamalara dayanması ve gündelik yaşamla sıkı bir ilişki içinde olmasıdır. Gönüllülük olgusu, içinde yer aldığı her toplumda ya da toplulukta, o yapının sosyoekonomik ve kültürel dinamiklerine bağlı olarak farklı biçimlerde ortaya çıkmakta ve çeşitli anlamlar kazanmaktadır. Bu kapsamda gönüllülüğün iki yüzün üstünde tanımı ve farklı uygulama türleri bulunduğu iddia edilmektedir (Hustinx, Cnaan & Handy, 2010, 415).

Uluslararası örgütler, devletler, kamu kurumları ve STK'lar kendi gönüllülük program ve politikasını geliştirmekte olup farklı gönüllülük tanımları yapmaktadır. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri'ne (UNV) göre gönüllülük, insanların kendi rızalarıyla, hiçbir menfaatleri olmaksızın; toplumsal çevreye yarar sağlama, yardımlaşma, dayanışma gibi hedeflerle bilgi, deneyim, beceri, zaman ve fiziksel gücün kullanılması şeklinde tanımlanmaktadır (UNV, 2020).

2005 tarihli İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği'ne göre gönüllü; *“bilgi, beceri ve yeteneğini, her türlü ortak çalışma, imkan ve zamanını ortaya koyarak çalışma alanı konusunda maddi bir kazanç bekleme-sizsin yerel yönetim hizmetlerine katılan gerçek ve tüzel kişiler ile bünyesindeki gönüllüleri bu hizmetlerde görevlendirecek kamu kuruluşlarını”* ifade etmektedir.

Türk Kızılayı Derneği Yönetmeliği'ne göre Kızılay gönüllüsü, *“zaman ayırarak fikri ve bedeni çalışmaları ile Kızılay'ın insani faaliyetlerine maddi çıkar gözetmeksizin katkıda bulunan gerçek ve tüzel kişi”* olarak tanımlanmaktadır. Kızılay gönüllülüğü dil, din, politik görüş, etnik veya sosyal köken ve cinsiyet ayrımı olmaksızın herkese açıktır.

AFAD Gönüllülüğüne İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge hükümlerine göre gönüllü; *“olağan görev, yükümlülük ve sorumluluklarının dışında, sahip olduğu bilgi, tecrübe ve donanımı kendi özgür isteği ve iradesi ile maddi ve manevi karşılık beklemeden toplumun hizmetine sunan birey ve/veya topluluktur”*. Gönüllü katkı; bilgi paylaşma, teknik yardım, materyal, donanım sağlama ya da fon geliştirme, ofis ya da iletişim çalışması vb. olmak üzere, yüz yüze ya da sanal ortamdan yararlanılarak, farklı biçimlerde geniş bir yelpazeye ve faaliyet konularına yayılabilmektedir.

Düzenleyici işlem niteliğinde olan bu hukuki kaynaklarda, gönüllü faaliyetlerin nasıl ve kimler tarafından yürütüleceğine kısa cevaplar verilmektedir (Çelik, 2020, 3845). Gönüllülük konusunda hazırlanmış olan kanun önerisi başlangıç düzeyinde olup yasal süreçle ilgili gelişme şu an için öngörülmemektedir. Gönüllülük Kanun Taslağı başlığıyla kaleme alınan düzenleme; İçişleri Bakanlığı

Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış ve kamuoyunun görüşüne sunulmuştur (Sivil Toplum, 2024). Bu düzenleme, gönüllülük faaliyetlerinin yasal çerçevesini belirlemeyi amaçlamaktadır. Söz konusu düzenlemeye göre gönüllülük, *“yapanın rızası ve yararlananın isteği veya ihtiyacı üzerine, belirli bir zaman diliminde, ücret karşılığı olmaksızın gerçekleşen, zorunlu değil temel insani değerlerin gereği olarak yapılan, bireysel olarak veya kurumlar bünyesinde yürütülen, üzerinde düşünülmüş, sistematik, düzenli ve bilinçli faaliyetleri”* ifade etmektedir. Düzenleme; gönüllülük kavramının tanımlanmasının yanı sıra gönüllülük faaliyetlerinin yürütüldüğü kamu kurumları, mahalli idareler, eğitim kurumları ile dernekler ve vakıflar gibi STK’ların gönüllülerle kurduğu ilişkileri; gönüllüler ile ev sahibi kurumların hak ve sorumluluklarını; ayrıca gönüllü yönetiminin etkin ve verimli bir biçimde gerçekleştirilmesine yönelik ilke ve esasları kapsamaktadır. Özel hukuka tabi bir kurum veya kuruluş bünyesinde yürütülen gönüllülük faaliyetleri bu düzenlemenin kapsamı dışında bırakılmaktadır.

Bunun yanında Avrupa Birliği tarafından desteklenen Sivil Katılım Projesi kapsamında, gönüllülük alanının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu çerçevede, Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü koordinasyonunda, gönüllülük ve ilgili politikaların geliştirilmesi amacıyla Gönüllülük için Yeşil Kitap Taslağı, Nisan 2024’te yayımlanmıştır (Sivil Katılım, 2024). Yeşil Kitap Taslağı, Türkiye’de gönüllülüğün yaygınlaştırılması, gönüllü katılımın teşvik edilmesi ve gönüllülük ekosisteminin güçlendirilmesi amacıyla hazırlanmış stratejik bir belgedir. Söz konusu belge, gönüllülüğü destekleyen politika seçenekleri ile yasal düzenleme önerilerini ortaya koyarak aktif vatandaşlığın ve sivil katılımın artırılmasına, dolayısıyla daha dayanışmacı ve kapsayıcı bir toplum yapısının inşasına katkı sunmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda hazırlanan çalışma, gönüllülüğü teşvik edecek mekanizmalar oluşturmayı, yönetime katılımı ve farkındalığı arttırmayı hedefleyen politikalar önermektedir. Bunun yanında gönüllülerin haklarını ve sorumluluklarını belirleyerek gönüllülüğün sürdürülebilirliği konusunda ve gönüllü yönetişiminin hukuki çerçevesini güçlendirmeye yönelik politika önerileri geliştirmiştir. Yeşil Kitap Taslağı’nın oldukça önemli konuları gündeme getirdiği için gönüllülük konusunda hazırlanacak her türlü hukuki düzenlemenin hazırlanmasında dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. Bu çerçevede gönüllülüğün kurumsal altyapısının güçlendirilmesine yönelik hazırlanacak olan bu tür girişimler, kamu hizmetlerinin sunumunda gönüllü katılımın rolünü yeniden değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda kamusal faaliyetlerde gönüllü katılımın kamu hizmeti ve yönetim anlayışıyla ilişkisi daha yakından incelenmelidir.

2.2. Kamu Hizmeti ve Yönetişim Bağlamında Kamusal Faaliyetlere Gönüllü Katılım

Kamu idaresi, ekonomik sebepler başta olmak üzere birçok sebebe bağlı olarak hizmet sunumunda alternatif yöntemler aramaktadır. Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım, bir hizmet sunma yöntemi olarak kabul edilmektedir (Ferris, 1988; Brudney, 1990; Karaman, 1990; Kang, 2020; Acartürk, 2001; Uçar Kocatürk, 2024). Gönüllüler, merkezi ve yerel düzeyde kamusal faaliyetlere katılım

sağlayarak hizmet sunumunda önemli roller üstlenmektedir (Karaman, 1990; Zengin, 1999; Palabıyık, 2011; Altın & Şahin, 2019).

Gönüllüler, sağlık hizmetlerinden eğitim faaliyetlerine, çevre korumadan sosyal hizmetlere kadar geniş bir yelpazede hizmet sunmaktadırlar. Örneğin sağlık hizmetlerinde gönüllülerin hastanelerdeki faaliyetleri, hastaların moral ve motivasyonlarının artmasına yöneliktir. Gönüllüler; dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerde, yaşlı bakımı, çocuk koruma ve engelli bireylere destek gibi alanlarda aktif olarak yer alarak sosyal hizmetlerin sunumunda çok kıymetli roller üstlenmektedir. Gönüllülerin, özellikle kriz dönemlerinde ve acil durumlarda, kamu hizmetlerinin devamlılığını sağlama konusunda önemli görevler üstlendiği görülmektedir. Özellikle 2020 yılında dünya çapında yaşanan COVID-19 pandemi sürecinde, sağlık çalışanlarına destek veren gönüllüler, önemli görev ve sorumluluklar üstlenmiştir (Dostal, 2023; Jezowski, 2021; Jezowski & Poszytek, 2022).

Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım sayesinde kamu hizmetleri daha geniş kitlelere ulaşmaktadır. Gönüllüler, kamu hizmetlerinin sunumunda esneklik, etkinlik ve verimlilik sağlamaktadır (Brudney, 1990; Cuthill & Warburton, 2005; Brudney, 2012).

Kamu hizmetinin sunumunda gönüllülerin istihdam edilmesi bazı önemli sakıncaları da beraberinde getirebilmektedir (Brudney, 1993). Gönüllü personelin yeterli eğitim ve deneyime sahip olmaması, hizmet kalitesinde düşüşe neden olabileceği gibi görevlerini yerine getirme konusunda yaşanabilecek güvensizlik, yüksek devamsızlık oranları ve görevden erken ayrılmalar da kamu hizmetin sürekliliğini olumsuz etkilemektedir. Bu durum, gönüllü emeğine dayalı hizmetlerin etkinliğini azaltmakta ve kamu hizmetlerinde profesyonellikten sapma riskini doğurmaktadır.

Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım, bir yönetim aracı olarak da değerlendirilebilir. Yönetişim kavramı, “*yönetim kelimesine -biraz zorlamayla da olsa- “işteşlik” (karşılıklılık) ekinin eklenmesiyle ortaya çıkmış olup*” yönetimde karar verme ve uygulama süreçlerinde tek merkezli bir yapının aksine katılımcı mekanizmaların olduğu bir modeli tanımlamaktadır (Okçu, 2011: 44). Yönetişim, toplumun tüm aktörlerinin kamu yönetiminde karar alma süreçlerine farklı kademelerde dahil edilmesi anlamına gelmektedir. Böylece kamu yönetimi süreçlerine idarenin yanı sıra STK ve özel sektör temsilcileri ile bireyler de dahil olmaktadır. Stoker'a göre yönetim, tek başına devletin karar alma ve uygulama süreçlerini aşan, çoklu aktörlerin katılımına dayalı bir yönetim yaklaşımıdır (1998). Özellikle gönüllü katılım, yönetim süreçlerinin güçlenmesi ve toplumsal sorunların çözümüne yönelik katılımcı bir yapı kurulması açısından önemlidir. Bu bağlamda gönüllülerin katkısı hem toplumsal sorunları ele alırken çeşitli bakış açıları kazandırmakta hem de idare ile toplum arasındaki etkileşimi artırmaktadır. Gönüllü katılım, aynı zamanda yönetim ilkeleri bakımından tolerans, şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcılık gibi değerlere de katkı sağlamaktadır (Brudney & Kim, 2003; Cuthill & Warburton, 2005; Gazley & Brudney 2005; Bovaird, 2007; Nesbit & Brudney, 2013). Kamu hizmetlerine gönüllü katılım sayesinde idare, toplumsal güveni de pekiştirmektedir. Böylece gönüllü katılım, yönetimde çok önemli bir rol oynamakta ve yönetim süreçlerinin daha kapsayıcı hale gelmesini sağlamaktadır.

2.3. Kamusal Faaliyetlere Gönüllü Katılım ve Ekonomi Boyutu

Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın ekonomik değerinin tanınması, gönüllülüğün sürdürülebilirliği ve istikrarı açısından çok kıymetlidir. Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım kamuya, önemli ekonomik avantajlar sağlamaktadır (Ferris, 1988; Brudney, 1993; Brudney & Duncombe, 1992: 475-478; Ivonchik, 2009; Brudney & Harris, 2018; Musso, Young & Thom, 2019):

- Gönüllü katılım, kamu hizmetlerinin maliyetini düşürmekte ve ekonomik verimliliği artırmaktadır.
- Gönüllüler, kamu hizmetlerinin maliyetini düşürürken aynı zamanda hizmet kalitesini de artırmaktadır.
- Gönüllülerin kamu hizmetlerinin sunumunda sağladıkları maliyet tasarruflarıyla kamu bütçesinin daha verimli kullanılması sağlanmaktadır.

Ivonchik'in gönüllülüğün kamu sektöründeki maliyetlere etkisini analiz ettiği çalışmasında, gönüllülerin uzun vadeli katılımının idarenin harcama düzeyi ve ücretli personel sayısında olumlu bir maliyet tasarrufu sağladığı; gönüllü katılımı arttıkça harcamaların azaldığı ancak sunulan hizmet sayısında herhangi bir düşüş yaşanmadığı sonucuna varmıştır (2019).

Gönüllüler de herhangi bir maddi karşılık beklemezsizin bilgi, beceri ve zamanlarını kamusal hizmetlere sunarken aynı zamanda iş gücü piyasasına yönelik önemli kazanımlar elde edebilirler. Bu süreçte edinilen deneyim ve geliştirilen yetkinlikler, bireylere mesleki anlamda rekabet avantajı sağlamak ve istihdam edilebilirliklerini artırmaktadır (Kang, 2020). Ayrıca gönüllülük, bireylerin profesyonel ağlarını genişleterek sosyal sermayelerini zenginleştirmekte, bu yönüyle iş piyasasındaki görünürlüklerini ve fırsatlara erişimlerini artırmaktadır. Dolayısıyla gönüllü faaliyetler, doğrudan gelir elde etmeye yönelik olmasa da bireylerin ekonomik geleceğini destekleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Öte yandan, gönüllülük temelli çalışmaların bireyler ve kurumlar açısından doğurabileceği ekonomik maliyetler de göz önünde bulundurulmalıdır. Gönüllü emeğini ücretsiz iş gücü olarak değerlendirmek, gönüllülük kavramının çok boyutlu doğasını göz ardı etmek anlamına gelmektedir. Gönüllü programlarının başarısı, yalnızca gönüllülerin varlığına değil; aynı zamanda bu kişilerin uygun şekilde eğitilmesine, motive edilmesine, yönlendirilmesine ve sürdürülebilir katılımının sağlanmasına bağlıdır (Brudney, 1993). Bu süreçlerin her biri özellikle kısa vadede belirli bir maliyet, planlama ve kurumsal kapasite gerektirmektedir (Brudney, 1990). Dolayısıyla gönüllülüğün her koşulda maliyetleri düşürdüğü iddiası, bu dinamiklerin yeterince dikkate alınmaması durumunda yanıltıcı olabilir. Nitelikli ve etkili bir gönüllülük sistemi, belirli bir organizasyonel altyapı ve sürekli koordinasyon çabası gerektirdiğinden gönüllü emeği, ücretsiz değil; farklı maliyet kalemlerine sahip bir kaynak olarak değerlendirilmelidir.

Ayrıca gönüllülüğün ücretsiz iş gücü olarak konumlandırılması, bu olgunun ücretli/maaşlı istihdamla kurduğu çok katmanlı ve zaman zaman çelişkili ilişki dinamiklerinin de analiz edilmesini gerekli kılmaktadır. Akademik yazında gönüllülük çoğunlukla boş zaman etkinliği ya da bireysel tatmin sağlayan bir uğraş olarak değerlendirilmekte olup (Chambre, 1984) bu yaklaşımlar gönüllülüğün emek boyutunu ve kamusal işlevini arka plana itmektedir. Özellikle sosyal bakım, çevresel koruma ya da gençlik politikaları gibi alanlarda gönüllülerin aktif rol alması, gönüllülüğü kamusal hizmetlerin destekleyicisi hatta zaman zaman ikamesi haline getirmektedir. Bu durum, emek sömürsüne açık bir alan yaratabilmektedir (Wilson & Musick, 1997; Mutchler, Burr & Caro, 2003; Overgaard, Petrowski & Hermansen, 2018).

2.4. Kamusal Faaliyetlere Gönüllü Katılım ve Sorumluluk Boyutu

Halkın kamu hizmetlerine gönüllü katılımı hem gönüllüler hem de kamu idaresi açısından hukuki çerçevesi açık biçimde tanımlanmış sorumlulukların üstlenilmesini zorunlu kılmaktadır. Taraflar arasında karşılıklı olarak yerine getirilmesi gereken bu sorumluluklar, kamu hizmetlerinin etkinliğinin artırılması ve toplumsal refahın güçlendirilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir.

İlgili mevzuat, Gönüllülük Kanun Taslağı ve Gönüllülük için Yeşil Kitap Taslağı, gönüllüler ile kamu idarelerinin üstlenmesi gereken sorumluluk alanlarını tanımlamaktadır. Bu çerçevede gönüllüler, yerine getirdikleri görevleri kamu idaresi tarafından belirlenen ilke, kural ve standartlara uygun biçimde; yüksek düzeyde özen ve sorumluluk bilinciyle yürütmekle yükümlüdür.

Gönüllülerin, kamu kurumları tarafından sunulan eğitimlerden yararlanmaları da beklenmektedir. Bu bağlamda gönüllüler, görev aldıkları hizmet alanlarına ilişkin bilgi ve becerilerini geliştirerek daha nitelikli hizmet sunma imkânı elde etmektedir. Özellikle sağlık hizmetleri ve afet yönetimi gibi yüksek risk içeren alanlarda faaliyet gösteren gönüllülerin, örneğin temel ilk yardım eğitimi almış olmaları ve kriz durumlarında nasıl hareket edeceklerine dair yeterli donanıma sahip olmaları elzemdir. Aksi takdirde gönüllü katılım; kamu idaresi açısından maliyet azaltıcı bir unsur olmak yerine, ek mali yükler doğurabilecek bir niteliğe bürünebilir (Uçar Kocaoğlu & Seçkiner Bingöl, 2015).

Buna ek olarak, gönüllülerin kamu hizmetinin etik ilkelerine uygun hareket etmeleri de gerekmektedir. Kamu hizmeti etiğinin temel değerleri olan dürüstlük, saygı, gizlilik ve tarafsızlık gibi ilkeler, gönüllülük faaliyetlerinde de geçerlidir ve gönüllülerden bu ilkelere riayet etmeleri beklenmektedir.

Öte yandan ev sahibi statüsündeki kamu idaresinin de gönüllülüğü yönetmek konusunda üstlenmesi gereken sorumluluklar bulunmaktadır. İlgili mevzuata göre gönüllülerin katılımıyla yürütülen kamu hizmetlerinden doğabilecek her türlü hukuki sorumluluk, gönüllülere değil ilgili kamu idaresine aittir. Ülkemizde gönüllülerin kamu hizmetlerine katkısı, yetki ve karar alma mekanizmalarına katılımı değil; belirli hizmet alanlarında sağlanan emek temelli destek ile sınırlıdır. Bu doğrultuda

hizmetin geç, eksik ya da hiç sunulamaması halinde ortaya çıkabilecek hukuki sorumluluk, gönüllülere değil, ilgili kamu idaresine aittir.

Kamu idarelerinin gönüllülüğü yalnızca teşvik etmekle kalmayıp, aynı zamanda etkili ve sürdürülebilir bir biçimde yönetme yükümlülüğü de bulunmaktadır. Gönüllülerin güvenli, etkin ve verimli biçimde görev yapabilmeleri, büyük ölçüde kamu idaresi tarafından geliştirilecek stratejik planlama, organizasyon ve destek mekanizmalarının yeterliliğine bağlıdır. Bu bağlamda, kamu idarelerinin görev ve yetki alanları doğrultusunda, kurumsal bir gönüllülük politikası çerçevesinde özel programlar geliştirmesi gerekmektedir. Söz konusu programlar, gönüllülük esasına dayalı kamusal faaliyetlerin ilke, yöntem ve uygulama biçimlerini açık şekilde tanımlamalıdır (Sivil Katılım, 2024; Sivil Toplum, 2024).

Ülkemizde gönüllü katılım hakkında yürürlükte olan mevzuata göre kamu idaresi, gönüllülerin etkin biçimde yönlendirilmesi ve desteklenmesi amacıyla gerekli tüm araç ve kaynakları temin etmelidir. Gönüllülük programının başarıya ulaşabilmesi, faaliyetin niteliğine uygun şekilde yapılandırılmış bir eğitim sürecinin varlığına bağlıdır (Brudney, 1990; Ivonchik, 2019). Bu kapsamda, gönüllülerin bilgi ve beceri düzeylerini artırmaya yönelik eğitim içerikleri hazırlanmalı; eğitim sürecini başarıyla tamamlayan bireylerin gönüllülüğe kabul edileceği güncel ve erişilebilir bir gönüllü kayıt sistemi oluşturulmalıdır. Ayrıca kamu idaresi; gönüllü haklarının korunmasından sorumlu olup gönüllülerin güvenli bir çalışma ortamında faaliyet göstermelerini sağlamalıdır. Bu sorumlulukların idarece üstlenilmesi ve gereğince yerine getirilmesi halinde gönüllülük faaliyetleri hem nitelik hem de süreklilik açısından kurumsal bir çerçeveye kavuşacaktır.

3. Yöntem

Bu çalışmada, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü öğrencilerinin kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algı ve eğilimlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Saha çalışması öncesinde Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Araştırmalar Etik Kurulunun 11.06.2024 tarihli ve 10.23 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Anket formundaki ifadeler, ilgili hukuki düzenlemeler ve literatürde yer alan Brudney (1993) ile Tozbey (2023) tarafından ortaya konan çalışmalardan esinlenilerek, araştırmanın bağlamına uygun şekilde özgünleştirilmiş ve içerik geçerliliği gözetilerek yapılandırılmıştır. Brudney'in kamu hizmetlerinin sunumunda gönüllü katılımın avantaj ve dezavantajlarına yönelik değerlendirmeleri; anket formunda kamu hizmeti ve ekonomi unsurları kapsamında oluşturulan ifadelerde temel referans noktalarından biri olmuştur. Brudney gönüllülüğü alternatif bir hizmet sunma aracı olarak konumlandırırken bu çalışmada gönüllülük olgusu, bir yönetim aracı olarak da değerlendirilmiştir. Sorumluluk boyutuna ilişkin oluşturulan ifadeler, ülkemizdeki mevzuat çerçevesinde ve çalışmanın içeriğine uygun şekilde düzenlenmiştir. Bununla birlikte Tozbey'in gençlerin afet gönüllülük algı, eğilim

ve farkındalığını ölçtüğü çalışmasında kullandığı veri toplama aracında yer alan bazı ifadeler içeriksel düzeyde atıf yapılmış; bu ifadeler araştırmanın kuramsal çerçevesine uygun şekilde yeniden formüle edilmiştir. Bu doğrultuda kullanılan anket formu, bir ölçek geliştirme sürecine tabi tutulmamış, literatür temelli özgün ifadelerden oluşmuş ve geçerlik-güvenirlik testleriyle desteklenmiştir.

Veri toplama aracı, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algısını ölçmeye yönelik 28 Likert tipi ifadeye yer verilmektedir. İkinci bölümde, öğrencilerin kamusal faaliyetlere gönüllü katılım eğilimlerini ölçmeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Son bölümde, öğrencilerin kişisel bilgilerini öğrenmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Araştırmada katılımcıların anket formundaki ifadeler katılım düzeylerini belirlemek amacıyla 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3=Ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum). Bununla birlikte pilot çalışma neticesinde öğrencilerin konu hakkında bilgi sahibi olmadığı ifadeler için ne katılıyorum ne katılmıyorum seçeneğine yöneldiği fark edildiğinden ankete, "0 = Fikrim yok" seçeneği de eklenmiştir. Ardından Google Form platformuna yüklenen anket, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü öğrencileri tarafından doldurularak veriler toplanmıştır.

Verilerin analizine başlanmadan önce veri seti incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda 179 veriden 13 tanesi eksik doldurma nedeniyle veri setinden çıkarılmış olup 166 veri, değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Veriler, SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Çalışmada ilk olarak, kamusal faaliyetlere gönüllü katılım boyutlarının geçerliliğini test etmek için açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Analizde faktör modelinin uygunluğu test edilmiş olup Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonuçları incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre KMO değeri 0,936'dır ve Barlett küresellik testi ve Ki-kare değeri anlamlıdır. Üç madde, binişiklik sorunu yaşadığı için çıkarılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre kamusal faaliyetlere gönüllü katılım farkındalık düzeyine ilişkin ifadeler, üç faktörlü bir yapı sergilemiştir. Birinci faktör, yönetim ve kamu hizmeti; ikinci faktör, ekonomi ve üçüncü faktör, sorumluluk olarak isimlendirilmiştir. Kamu gönüllülüğünün yönetim ve kamu hizmeti faktörüne ilişkin (1-7 ve 9-12) 11, ekonomik faktöre ilişkin (13-18) 5, sorumluluk faktörüne ilişkin (21-25) 5 ifade analize dahil edilmiştir. Faktörler, toplam varyansın %67,795'ini açıklamaktadır. Güvenilirlik katsayıları incelendiğinde her üç faktörün yüksek güvenilirlikte olduğu görülmektedir. Alpar'ın güvenilirlik yorumu doğrultusunda önerdiği şekilde (2013: 849) Cronbach alfa değerinin 0.6'den büyük olması çalışmada hedeflenmiş ve tüm faktörler için istenilen düzey elde edilmiştir (genel: 0,958; 1. Faktör: 0,950; 2. Faktör: 0,833; 3. Faktör: 0,902). Veri seti üzerinde gerçekleştirilen faktör ve güvenilirlik analizlerinin ardından, bulguların değerlendirilmesine geçilmiştir.

4. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım eğilimleri ile bu konudaki algılarına ilişkin bulgular sistematik biçimde sunulmakta ve değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Ankete katılım sağlayan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo1: Katılımcıların demografik özellikleri

Cinsiyetiniz nedir?	Frekans	Yüzdelik
Kadın	90	%54,2
Erkek	76	%45,8
Total	166	100,0
Hangi ülke vatandaşısınız?	Frekans	Yüzdelik
Türkiye	125	75,3
Azerbaycan	30	18,1
Türkmenistan	2	1,2
ÇAD	5	3,0
Senegal	3	1,8
Sudan	1	,6
Total	166	100,0
Hangi sınıftasınız?	Frekans	Yüzdelik
1. Sınıf	73	44,0
2. Sınıf	32	19,3
3. Sınıf	8	4,8
4. Sınıf	45	27,1
Yüksek Lisans	3	1,8
Doktora	5	3,0
Total	166	100,0
Medeni durumunuz nedir?	Frekans	Yüzdelik
Bekar	163	98,2
Evli	3	1,8
Total	166	100,0
Kaç yaşındasınız?	Frekans	Yüzdelik
17-22	116	69,88
23-28	42	25,3
29-34	6	3,62
35-50	2	1,2
Total	166	100,0

Katılımcıların 90'ı kadın, 76'sı erkektir. Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu duruma, anketin uygulandığı dönemde kamu yönetimi bölümüne kayıtlı ve aktif olarak öğrenim gören kadın öğrenci sayısının erkek öğrencilere göre daha yüksek olmasının etkili olduğu değerlendirilmektedir. Benzer şekilde kamu yönetimi bölümünde öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısı ile paralel olarak, katılımcıların %24,7'sinin yabancı uyruklu öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu kapsamda ankete katılan öğrencilerin 30'u Azerbaycan, 2'si Türkmenistan, 5'i Çad, 3'ü Senegal ve 1'i Sudan uyrukludur.

Bununla birlikte ankete lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde katılım sağlanmıştır. Birinci sınıftan doktora derecesine kadar sırasıyla; 73, 32, 8, 45, 3 ve 5 öğrenci ankete katılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %44'ü, birinci sınıf öğrencileridir. Söz konusu dönemde birinci sınıf öğrenci sayısının görece yüksek olması, bu dağılımı açıklamaktadır. Bu dönemde kamu yönetimi bölümüne kayıtlı yaklaşık 175 birinci sınıf öğrencisi varken üçüncü sınıf öğrenci sayısı 25'tir. Ankete katılanların yaş ortalamaları öğrenim kademelerine paraleldir. 17-22 yaş aralığında 116, 23-28 yaş aralığında 42, 29-34 yaş aralığında 6 ve 35-50 yaş aralığında 2 öğrenci ankete katılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %98,2'si bekarken diğerleri evlidir.

4.2. Katılımcıların Kamusal Faaliyetlere Gönüllü Katılım Eğilimi

Ankete katılan bireylerin kamusal faaliyetlere katılım eğilimlerinin analiz edebilmesi amacıyla, gönüllü katılım durumları sorgulanmıştır. Katılımcıların 97'si, yani %58,4'ü kamusal faaliyetlerde gönüllü olarak yer aldıklarını belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının gönüllü katılım sağlamış olması, bu alandaki farkındalığın ve katılım istekliliğinin önemli bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte mevcut kamu politikaları ve stratejik programlar doğrultusunda bu oranın daha da artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Gönüllü olarak katılım sağlayan öğrencilere, gönüllülük faaliyetlerine nasıl karar verdikleri de sorulmuş ve birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Katılımcıların 82'si gönüllülüğe kendi isteğiyle karar verdiğini belirtirken; 18'i arkadaşlarının, 10'u ise ailelerinin yönlendirmesiyle bu kararı aldığını ifade etmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin gönüllülük faaliyetlerine katılımında bireysel motivasyonun belirleyici bir unsur olduğunu göstermektedir. Bununla beraber sosyal çevre (arkadaş ve aile) etkisinin de karar alma sürecinde tamamlayıcı bir rol oynadığı söylenebilir.

Kamusal faaliyetlere katılım sağlayanlara hangi kamu kurum ve kuruluşu bünyesinde gönüllü olduğu sorulmuş olup birden fazla ifadeyi işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım sağladığı kurum ve kuruluşlar

Nerede?	Frekans
Merkezi idare (Bakanlık ya da AFAD gibi Bakanlığa bağlı bir kurum)	23
Belediyeler	16
İl özel idareleri	13

Üniversiteler	44
Kamuya yararlı sivil toplum kuruluşları (Kızılay, Yeşilay etc.)	53
Total	149

Öğrencilerden 53'ü kamuya yararlı STK'larda özellikle Kızılay ve Yeşilay gibi derneklerde gönüllü faaliyet gösterdiğini belirtmiştir. Katılımcıların 44'ü üniversitelerde, 23'ü merkezi idarede yani bakanlık ya da AFAD gibi bakanlığa bağlı bir kurumda, 16'sı belediyelerde ve 13'ü il özel idarelerinde gönüllü olduğunu beyan etmiştir. Bu dağılımda, ilgili kurumların geliştirdiği gönüllülük programlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Zira Türkiye'de kamuya yararlı dernekler ve AFAD gibi kurumların aktif gönüllülük politika ve programları bulunmakta; bu programların tanıtımında sosyal medya başta olmak üzere çeşitli iletişim araçları kullanılmaktadır.

Gönüllü katılım sağlayan öğrencilere, hangi hizmetin sunumunda görev aldığı sorulmuş olup birden fazla ifadeyi işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Katılımcılar tarafından verilen cevaplar, Tablo 3'te gösterilmektedir. Katılımcıların en fazla, çevre kirlenmesinin önlenmesine yönelik hizmetlerde; en az trafik ve itfaiye hizmetlerinde görev aldığı görülmektedir. Ayrıca katılımcıların sağlık ve sosyal hizmetler yanında spor ve hayvanlara yönelik hizmetlerin sunumunda daha çok görev aldıkları görülmektedir.

Tablo 3: Hizmet türü

Hizmet	Frekans
Sağlık ve sosyal hizmetleri	36
Spor hizmetleri	28
Kütüphane, tiyatro, sinema gibi kültürel hizmetler	25
Bilişim, meslek edindirme kursları, kreş gibi eğitim hizmetleri	15
Çevre kirlenmesinin önlenmesine yönelik hizmetleri	40
Hayvanlara yönelik hizmetler	29
Trafik ve itfaiye hizmetleri	9
Arama-kurtarma ve acil yardım hizmetleri	23
Total	205

Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım düzeyine ilişkin katılımcıların değerlendirmesi amacıyla ankette 5'li Likert tipi ölçekle hazırlanmış üç ifadeye yer verilmiştir. Bu ifadelere ilişkin madde ortalamaları Tablo 4'te sunulmaktadır. Elde edilen bulgular, katılımcıların Türkiye genelinde kamusal faaliyetlere gönüllü katılım düzeyini düşük olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Benzer şekilde, üniversite öğrencilerinin gönüllülük bilincinin de düşük bulunduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca katılımcıların, gönüllülük bilincini geliştirmeye yönelik yürütülen çalışmaları yeterli bulmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım düzeyine ilişkin katılımcıların değerlendirmesi

İfadeler	Ortalama
Türkiye'de kamusal faaliyetlere gönüllü katılım yeterli düzeydedir.	2,42

Üniversite gençliğinde gönüllülük bilinci yeterli düzeydedir.	2,60
Üniversite eğitiminde kamusal faaliyetlere gönüllü katılımı ilgili çalışmalar yeterlidir.	2,64

Bu bulgular, üniversite öğrencileri özelinde gönüllülük kültürünün henüz kurumsallaşmadığını ve yaygınlaşmadığını ortaya koymaktadır. Katılımcıların gönüllü katılım düzeyine yönelik eleştirel tutumları, mevcut kamu politikalarının ve yükseköğretim kurumlarının gönüllülük konusunda daha sistemli ve etkili programlar geliştirmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda gönüllülük eğitiminin yaygınlaştırılması, gönüllü katılımın teşvik edilmesi ve gönüllülüğün toplumsal değerine ilişkin farkındalık çalışmalarının artırılması önemli bir ihtiyaç olarak değerlendirilebilir. Özellikle üniversitelerde, gönüllülük kültürünü güçlendirecek derslerin ve programların artırılması ile gençlerin aktif katılımını teşvik edecek stratejilerin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca gönüllülük faaliyetlerinin görünürlüğünü artırmak, gönüllülüğün sosyal faydasını kamuoyuna daha açık şekilde yansıtmak ve gönüllülüğü bir kamusal sorumluluk olarak konumlandırmak da önem arz etmektedir. Aksi takdirde gönüllülük, dar bir çevrede bireysel motivasyonlara dayalı bir etkinlik olmaktan öteye geçemeyecek ve kamusal fayda üretme kapasitesi sorgulanacaktır.

4.3. Katılımcıların Kamusal Faaliyetlere Gönüllü Katılım Algısı

Bireylerin gönüllülük olgusuna ilişkin algılarının anlaşılması, yalnızca mevcut tutum ve davranışları değerlendirmek açısından değil, aynı zamanda kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın gelecekteki sürdürülebilirliğini öngörebilmek açısından da kritik bir önem taşımaktadır. Zira bireylerin herhangi bir faaliyete katılım düzeyi, büyük ölçüde o faaliyete yönelik algılarıyla şekillenmektedir. Bu çerçevede, gönüllülüğe ilişkin algının olumlu olması, bireylerin katılım motivasyonunu artırıcı bir etki yaratmakta; dolayısıyla gönüllülük faaliyetlerinin kurumsal ve toplumsal düzeyde yaygınlaşmasına katkı sunmaktadır.

Katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algısı, öncelikle açıklayıcı faktör analizinde ortaya çıkan faktörlerin ortalama hesaplaması yapılarak değerlendirilmiş olup ifadelerle fıkrim yok diyen katılımcılar, analiz dışı tutulmuştur.

Tablo 5: Katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algısı

	Ortalama
Kamu hizmeti ve yönetim	3,66
Ekonomi	3,35
Sorumluluk	3,32

Katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algısının faktörlere göre dağılımı, Tablo 5'te gösterilmektedir. Katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın kamu hizmeti ve yönetim faktörü algı ortalaması, diğer faktörlerinkine kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Diğer iki faktörün algı ortalamaları birbirine çok yakın olup orta düzeyde çıkmıştır. Katılımcıların kamu hizmeti ve yönetim faktörüne ilişkin algı düzeylerinin diğer iki faktöre kıyasla daha yüksek çıkması, gönüllülüğün toplumsal faydayla ve demokratik katılım süreçleriyle ilişkilendirilme eğilimini ortaya koymaktadır. Ortalama 3,66

gibi görece yüksek bir skor, gönüllü katılımın yönetim ve kamu hizmet sunum süreçlerinde bir değer olarak görüldüğünü göstermektedir.

Kamu hizmeti ve yönetim faktöründe yer alan ifadelerin ortalaması ve her ifade için fikri olmayan katılımcı sayısı, Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6: Kamu hizmeti ve yönetim

	Kamu hizmeti ve yönetim	Fikri olmayan katılımcı frekansı	Ortalama
1	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın, kamu yönetimine doğrudan bir katılım şekli olduğunu düşünüyorum.	11	3,60
2	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın yönetimde demokrasinin gelişmesine katkı sağladığına inanıyorum.	11	3,76
3	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın yönetişimin gelişimine katkı sağladığına inanıyorum.	7	3,82
4	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın kamu işlerinde daha fazla farkındalık oluşturduğunu düşünüyorum.	13	3,78
5	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımı birlikte vatandaşlık duygusu ve toplumsal dayanışmanın geliştiğine inanıyorum.	10	3,79
6	Gönüllü katılımı birlikte yönetimde, kutuplaşmanın önüne geçileceğini düşünüyorum.	14	3,44
7	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım sayesinde kamuoyunun desteği ya da tepkisi anlaşılabilir.	8	3,82
8	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın, bir kamusal hizmet sunma yöntemi olduğunu düşünüyorum.	15	3,58
9	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın, kamunun hizmet sunma kapasitesini geliştirdiğine inanıyorum.	9	3,62
10	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım sayesinde kamunun başka türlü gerçekleştirilmesi zor olan kamu hizmetlerini sunma imkanına sahip olduğunu düşünüyorum.	14	3,47
11	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın, mevcut kamusal kaynaklarla daha fazla hizmet sunma kabiliyetini arttırdığına inanıyorum.	9	3,57

Ankete katılım sağlayanların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım kamu hizmeti ve yönetim faktörü algı ortalaması, her bir ifade için yüksek ya da çok yüksek çıkmıştır. Kamu hizmeti ve yönetim faktörü genel algı ortalaması, 3,66'dır. Bu ortalama, katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım yönetim ve kamu hizmeti faktörü algısının yüksek olduğunu göstermektedir. Buna rağmen ankette yer alan ilgili ifadeler katılımcıların toplamda 121 defa hiçbir fikri olmadığını beyan etmesi, bu alanda bilgi ve farkındalık oluşturulması gerektiğini göstermektedir. Faktör kapsamında yer alan her ifade için en az 7 katılımcı hiçbir fikrinin olmadığını beyan etmiştir. Fikir sahibi olmadıklarını en fazla beyan ettikleri ifade, “kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın, bir kamusal hizmet sunma yöntemi olduğunu

düşünüyorum” olmuştur. Bununla birlikte “gönüllü katılımı birlikte yönetimde, kutuplaşmanın önüne geçileceğini düşünüyorum” ve “kamusal faaliyetlere gönüllü katılım sayesinde kamunun başka türlü gerçekleştirilmesi zor olan kamu hizmetlerini sunma imkânına sahip olduğunu düşünüyorum” ifadeleri için 14’er katılımcı hiçbir fikri olmadığını belirtmiştir. Bu durum, gönüllülüğün hala sistematik bir kamu hizmeti sunma modeli olarak görülmediğini göstermektedir.

Tablo 7’de görüleceği üzere ekonomi faktörü kapsamında yer alan her bir ifadenin ortalaması, orta düzeyde çıkmıştır. Ekonomi faktörü algısının ortalaması, 3,35’tir. Bu ortalama, katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılımının ekonomi faktörü algısının orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca katılımcılar, toplamda 79 defa hiçbir fikri olmadığını beyan etmiştir. Faktör kapsamında yer alan her ifade için en az 11 katılımcı hiçbir fikrinin olmadığını beyan etmiştir. Fikir sahibi olmadıklarını en fazla beyan ettikleri ifade, “kamu gönüllüsüne, hizmeti karşılığında ufak bir ücret ödenmesi gerektiğini düşünüyorum.” olmuştur. Fikir sahibi olmadıklarını en az beyan ettikleri ifade, “kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın idareye maliyet tasarrufu sağladığını düşünüyorum” olmuştur.

Tablo 7: Ekonomi

	Ekonomi	Fikri olmayan katılımcı frekansı	Ortalama
1	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım, sadece kriz ve risk yönetiminde (deprem, sel, heyelan vb) kamuya katma değer sağlamaktadır.	17	3,11
2	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılım, kriz ve risk yönetimi (deprem, sel, heyelan vb) haricinde de kamuya katma değer sağlamaktadır.	16	3,58
3	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın idareye maliyet tasarrufu sağladığını düşünüyorum.	11	3,31
4	Kamusal faaliyetlere gönüllü katılımın sosyal sermaye sağladığına inanıyorum.	14	3,50
5	Kamu gönüllüsüne, hizmeti karşılığında ufak bir ücret ödenmesi gerektiğini düşünüyorum.	21	3,26

Ekonomi faktörü alanında yer alan ifadeler için fikri olmayan katılımcı sayısı kamu hizmeti ve yönetim faktörüne göre daha yüksektir. Bu durum, gönüllülük ile ekonomi arasındaki ilişkinin katılımcılar nezdinde yeterince açık ve anlaşılır olmadığını göstermektedir. Özellikle “gönüllülüğe ufak bir ücret verilmesi gerektiği” ifadesi için ortaya konan yüksek belirsizlik, gönüllülüğün ücretli istihdamla sınırlarının henüz netleşmediğini düşündürmektedir. Katılımcıların bu alandaki bilgi eksikliği, kamu politikalarının gönüllülüğü sadece sosyal dayanışma çerçevesinde değil, aynı zamanda ekonomik boyutlarıyla da ele alması gerektiğini göstermektedir.

Sorumluluk faktörüne ilişkin algının ortalama değeri 3.32’dir. Bu değer katılımcıların kamusal faaliyetlere gönüllü katılım bağlamında sorumluluk algısının orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 8’de de görüleceği üzere bu faktör kapsamında yer alan tüm ifadeler ait ortalama puanlar orta düzeydedir.

Tablo 8: Sorumluluk

	Sorumluluk	Fikri olmayan katılımcı frekansı	Ortalama
1	İdarenin, gönüllülerden beklediği hizmeti ayrıntılı ve açık bir şekilde açıkladığına inanıyorum.	16	3,30
2	Gönüllü faaliyetin gerçekleştirilmesini kolaylaştıracak önlemleri idarenin aldığına inanıyorum.	20	3,30
3	Potansiyel gönüllülere kolay ulaşmak için idarenin güncel bir veri tabanına sahip olduğuna inanıyorum.	18	3,37
4	İdarenin, gönüllü katılımı arttıracak politika ve faaliyetlerini her türlü iletişim araçlarını kullanarak duyurduğuna inanıyorum.	15	3,12
5	Gönüllülerin katılımı ile yapılan hizmetlerden doğan sorumluluk, ilgili idareye aittir.	17	3,51

Bununla birlikte katılımcılar, toplamda 86 defa hiçbir fikri olmadığını beyan etmiştir. Her bir ifade için en az 15 katılımcı, fikir sahibi olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların en fazla fikir sahibi olmadıklarını belirttikleri ifade “gönüllü faaliyetin gerçekleştirilmesini kolaylaştıracak önlemlerin idare tarafından alındığına inanıyorum” olmuştur. Ayrıca “potansiyel gönüllülere kolay ulaşmak için idarenin güncel bir veri tabanına sahip olduğuna inanıyorum” ve “gönüllülerin katılımı ile yapılan hizmetlerden doğan sorumluluk, ilgili idareye aittir” ifadelerine ilişkin olarak katılımcılar arasında yüksek oranda fikri olmayan bireylerin bulunması dikkat çekicidir. Özellikle ikinci ifade, yani gönüllülerle yürütülen kamusal hizmetlerin nihai sorumluluğunun ilgili kamu idaresine ait olduğu bilgisi, gönüllülüğün yasal ve kurumsal çerçevesi açısından temel bir ilkedir. Katılımcıların bir kısmının bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadığını beyan etmesi, gönüllülük süreçlerine ilişkin hukuki bilinç düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Bu durum aynı zamanda kamu kurumlarının gönüllülük faaliyetlerini yeterince şeffaf, planlı ve erişilebilir bir şekilde yürütmediğine dair bir algıyı da ortaya koymaktadır. Gönüllülerin hak ve sorumluluklarının açık bir şekilde tanımlanmaması, sürecin çeşitli aşamalarında belirsizlik yaratmakta ve bu da katılımı olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ayrıca gönüllülüğün kurumsallaşmasına yönelik iletişim eksiklikleri, potansiyel gönüllülerin sürece dahil olmasını zorlaştırmakta ve gönüllü faaliyetlerin sürekliliğini tehdit etmektedir.

5. Sonuç

Bu çalışmada, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü öğrencilerinin kamusal faaliyetlere gönüllü katılım eğilim ve algı düzeyleri incelenmiştir. Öğrencilerin kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algısı; kamu hizmeti ve yönetim, ekonomi ve sorumluluk faktörleri üzerinden değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, öğrencilerin gönüllülük faaliyetlerine ilişkin genel bir farkındalığa ve olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte faktör bazlı analizler öğrencilerin gönüllülüğün kamu hizmeti ve yönetim boyutuna dair daha bilinçli olduklarını ancak konuya ilişkin bilgi eksikliklerinin sürdüğünü ortaya koymuştur.

Kamusal faaliyetlere gönüllülük algısını etkileyen değişkenlerden biri, katılımcının ilgisi ve aktif rolü olarak düşünülebilir. Buna rağmen çalışmada, kamuda gönüllü olanların olmayanlara kıyasla kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algısının anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Bu durum, gönüllülük algısının yalnızca deneyimle değil, aynı zamanda bilgi düzeyi, sosyal çevre, akademik içerik ve kurumsal yönlendirme gibi faktörlerle şekillendiğini düşündürmektedir. Ayrıca kamu gönüllülüğüne ilişkin algının eğitim düzeyi arttıkça yükselmesi beklense de elde edilen veriler anlamlı bir artış göstermemiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, araştırmaya katılan bireylerin eğitim düzeylerine göre homojen bir dağılım sergilememesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Her ne kadar kamu yönetimi öğrencilerinin kamusal faaliyetlere gönüllü katılım algı ortalaması, yüksek ve orta düzeyde çıksa da ankette yer alan ifadelerle ilişkin hiçbir fikri olmadığını beyan eden katılımcılar da vardır. 276 kez fikrim yok yanıtının verilmesi, gönüllülüğün sadece uygulama değil, kavramsal düzeyde tanıtılmasına ve toplumsal bilinçle desteklenmesine ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu durum, kurumsal gönüllülük politikalarının yalnızca uygulama eksenli değil, iletişim ve farkındalık odaklı olarak da yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ülkemizde yürütülen gönüllülük faaliyetlerini düzenleyen sistematik ve kapsamlı bir kanun düzenlemesi bulunmamaktadır. Mevcut kaynaklar, düzenleyici işlem niteliğinde olup gönüllülük konusu, çok temel alanlarda dar bir şekilde düzenlenmiştir. Bu bağlamda yasa koyucunun bu alandaki boşluğu doldurması gerekmektedir. Böylece gönüllülük politika ve programları kapsamında belirlenen ilkeler, yeknesak, bütüncül ve sistematik şekilde uygulanma imkanı bulacaktır.

Bunun yanında gönüllülüğün kurumsallaşmasında iletişim eksikliği ve kurumsal kapasite yetersizliğinin önemli bir engel teşkil ettiği söylenebilir. Bu çerçevede, kamu idaresinin daha etkin bir gönüllülük altyapısı oluşturabilmesi için güncel ve erişilebilir veri tabanları geliştirmesi, eğitici faaliyetlerle gönüllülük bilincini artırması ve bilgilendirme süreçlerini çok kanallı iletişim stratejileriyle güçlendirmesi gerektiği düşünülmektedir.

Eğitim, gönüllülük bilincinin kazandırılmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Ancak katılımcılar; üniversite eğitiminde kamusal faaliyetlere gönüllü katılımı ilgili çalışmaları yetersiz bulmaktadır. Nitekim ankete katılım sağlayan öğrencilerin eğitim gördüğü Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünde lisans ve lisansüstü

düzeyde gönüllülük ile ilgili zorunlu ve seçmeli ders bulunmamaktadır. Bu yüzden bölümde, gönüllülük faaliyetleri hakkında dersler ve seminerler düzenlenerek gençlerin bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır. Kısa sürede bu mümkün olmazsa TOGÜ 015 kodlu Değerler Eğitimi dersi müfredatına gönüllülük farkındalığını arttıracak bir içerik eklenebilir. Ayrıca üniversiteler bünyesinde gönüllülük uygulamalarının öğrenci kulüpleri, saha uygulamaları ve toplumsal hizmet projeleriyle desteklenmesi sağlanabilir.

Son olarak, kamu gönüllülüğü yalnızca hizmet sunumuna destek olmakla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda bireylerin toplumsal sorumluluk bilincini geliştiren, katılımcı vatandaşlık anlayışını pekiştiren ve kamu-yurttaş etkileşimini güçlendiren önemli bir yönetim aracı olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle, kamu politikalarının gönüllülüğü teşvik edecek şekilde yapılandırılması, gönüllü katılımın yönlendirici ve sürdürülebilir kılınması açısından stratejik bir gerekliliktir. Özellikle genç kuşakların gönüllülük yoluyla kamu yaşamına aktif katılım göstermeleri hem bireysel gelişimleri hem de demokratik toplumun güçlendirilmesi açısından büyük bir potansiyel oluşturmaktadır. Bu kapsamda gönüllülük kültürünün kurumsallaşması ve yaygınlaştırılması, toplumsal bütünleşme ve ortak iyilik hedefleri doğrultusunda önemli bir adımdır.

Kaynakça

- Acartürk, E. (2001). Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumunda Alternatif Yöntemler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 46-60.
- Alpar, R. (2013). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler*, 4. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Altın, A. & Şahin O. E. (2019). Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemi Olarak Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 6(3), 89-114.
- Anadolu Ajansı. (2024). Gönüllülük çalışmaları üniversitelerde seçmeli ders olacak, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/gonulluluk-calismalari-universitelerde-secmeli-ders-olacak/1806781>, Erişim Tarihi: 16.07.2024.
- Arslan, S. (2018). Osmanlı'dan Günümüze Sivil Toplum Kuruluşları ve Vatandaşlık Eğitimine Katkıları. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(9), 59-76.
- Bekkers, R., & Wiepking, P. (2011). A literature review of empirical studies of philanthropy: Eight mechanisms that drive charitable giving. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 40(5), 924-973.
- Bovaird, T. (2007). Beyond engagement and participation: User and community coproduction of public services. *Public Administration Review*, 67(5), 846-860.
- Brudney, J. L. (1990). *Fostering volunteer programs in the public sector: Planning, initiating, and managing voluntary activities*. Jossey-Bass.
- Brudney, J. L. (1993). Volunteer involvement in the delivery of public services: Advantages and disadvantages. *Public Productivity Management Review*, 16(3), 283-297.
- Brudney, J. L., & Duncombe, W. D. (1992). An economic evaluation of paid, volunteer, and mixed staffing options for public services. *Public Administration Review*, 52(5), 474-481.

- Brudney, J. L. & Kim, D. (2003). *The 2001 volunteer center survey: A report on findings and implications*, Points of Light Foundation.
- Brudney, J. L., & Harris, J. L. (2018). Volunteers in the public sector. In A. Farazmand (Ed.), *Global encyclopedia of public administration, public policy, and governance*, Springer, 1-10.
- Chambre, S. M. (1984). Is volunteering a substitute for role loss in old age? An empirical test of activity theory, *The Gerontologist*, 24, 292-298.
- Cuthill, M., & Warburton, J. (2005). A conceptual framework for volunteer management in local government. *Urban Policy and Research*, 23(1), 109-122.
- Çelik, V. (2020). Gönüllülük, Katılım ve Yönetim Kültürü İlişkisi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(25), 3819-3850.
- Dostál, J. (2023). European Solidarity Corps projects responding to COVID-19: Implications for future crises. *Journal of Public and Nonprofit Affairs*, 9(2), 224–260.
- Ferris, J. M. (1988). The use of volunteers in public service production: Some demand and supply considerations. *Social Science Quarterly*, 69(1), 3-23.
- Gazley, B., & Brudney, J. L. (2005). Volunteer involvement in local government after September 11: The continuing question of capacity. *Public Administration Review*, 65(2), 131-142.
- Hustinx, L., Cnaan, R. A. & Handy, F. (2010). *Navigating Theories of Volunteering: A Hybrid Map for a Complex Phenomenon*. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 40(4), 410-434.
- Ivonchik, M. (2019), The Costs and Benefits of Volunteering Programs in the Public Sector: A Longitudinal Study of Municipal Governments. *American Review of Public Administration*, 49(6), 689-703.
- Jeżowski, M. (2021). Solidarity in times of COVID-19–The perception of the notion and value of solidarity by European Solidarity Corps volunteers during a pandemic. In A. Rybińska & Ö. Şenyuva (Eds.), *Evidence-based approach in Erasmus[Seminar]. Foundation for the Development of the Education System*, Erişim Adresi: Warsaw https://issuu.com/frse/docs/evidence_based_2020_online/1, Erişim Tarihi: 19.12.2024.
- Jeżowski, M., & Poszytek, P. (2022). Theoretical foundations and practical applications of e-volunteering within the European Solidarity Corps during the outbreak of Covid-19 pandemic in Poland. 13th International Multi-Conference on Complexity, Informatics and Cybernetics (IMCIC 2022), Erişim Adresi: <https://www.iis.org/CDs2022/CD2022Spring/papers/ZA335KA.pdf>, Erişim Tarihi: 19.12.2024.
- Kang, S. C. (2020). Volunteer use as a service delivery alternative: The case of law enforcement agencies. *Administration & Society*, 53, 248-272.
- Karaman, Z. T. (1990). Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım. *Amme İdaresi Dergisi*, 23(1), 49-68.
- Mutchler, J. E., Burr, J. A., & Caro, F. G. (2003). From paid worker to volunteer: Leaving the paid workforce and volunteering in later life. *Social Forces*, 81, 1267-1293.
- Musso, J. A., Young, M. M., & Thom, M. (2019). Volunteerism as co-production in public service management: Application to public safety in California. *Public Management Review*, 21(4), 473-494.
- Nesbit, R., & Brudney, J. L. (2013). Volunteer use in local government service delivery. In *The municipal year book*, International City/County Management Association, 79-88.
- Nesbit, R., Christensen, R. K., & Brudney, J. L. (2018). The limits and possibilities of volunteering: A framework for explaining the scope of volunteer involvement in public and nonprofit organizations. *Public Administration Review*, 78(4), 502-513.

- Okçu, M. (2011). *Değişen Dünyayı Anlamak İçin: Önemli Bir Kavram: Yönetişim*, Ankara Sanayi Odası Yayın Organı, Kasım – Aralık.
- Overgaard, C., Petrowski, E., & Hermansen, J. (2018). Volunteer care workers: A case for challenging resource theories on volunteering. *Journal of Civil Society*, 14, 153-172.
- Palabıyık, H. (2011). Gönüllülük ve Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım Üzerine Açıklamalar. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9 (1), 83-114.
- Sivil Toplum. (2024). Gönüllülük Yasa Taslağı, Erişim Adresi: https://www.siviltoplum.gov.tr/kurumlar/siviltoplum.gov.tr/Mevzuat/Taslaklar/Gonulluluk-Mevzuat-Tas_.pdf?utm_source=social&utm_medium=social, Erişim Tarihi: 01.01.2025.
- Sivil Katılım. (2024). Yeşil Kitap, Erişim Adresi: <https://www.sivilkatilim.org.tr/wp-content/uploads/2024/08/Yesil-Kitap-Ozeti.pdf>, Erişim Tarihi: 01.01.2025.
- Stoker, G. (1998). Governance as theory: Five propositions. *International Social Science Journal*, 50(155), 17-28.
- Wilson, J., & Musick, M. A. (1997). Work and volunteering: The long arm of the job. *Social Forces*, 76, 251-271.
- Tozbey, Ş. (2023). *Afet Yönetimi ve Gönüllü Katılım: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Öğrencilerinin Afetlere Gönüllü Katılımına Yönelik Bir Araştırma*, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Uçar Kocaoğlu, B. & Seçkiner Bingöl, E. (2015), Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım: Konya Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17(29), 53-62.
- Uçar Kocaoğlu, B. (2024). Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Gönüllü Katılım: Faydalar ve Sorunlar. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 7(3), 883-893.
- UNV. (2020). *Measuring Volunteering for the 2030 Agenda Toolbox of Principles, Tools and Practices*, Erişim Adresi: <https://knowledge.unv.org/system/files/2022-03/Measuring%20Volunteering%20for%20the%202030%20Agenda-21032022.pdf>, Erişim Tarihi: 01.01.2025.
- Yediyıldız, B. (1996). *Osmanlı Vakıf Sistemi ve Sosyal Yapı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Yılmaz, H. (2011). *Türkiye'de Sivil Toplum ve Gönüllülük: Tarihsel ve Sosyolojik Bir İnceleme*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Zengin, E. (1999). Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım. *Türk İdare Dergisi*, 71(422), 111-132.

Extended Abstract

The objective of this study is to evaluate the perceptions and tendencies of young individuals regarding their voluntary participation in public activities. Voluntary participation in public services is defined as the contribution of an individual's knowledge, skills, time, and energy to the delivery of public services for the common good, without expecting any financial return or personal benefit.

Volunteering is often associated with activities undertaken for religious or charitable purposes. In this context, individuals frequently participate in initiatives organized by associations or foundations with the aim of achieving a predetermined moral or social goal. As the societal benefits of voluntary participation have become increasingly recognized in Türkiye, its importance in the context of public service delivery has grown. Consequently, numerous public institutions—particularly ministries, municipalities, special provincial administrations, and universities—have established volunteering programs aligned with their mandates.

This study focuses exclusively on volunteer activities carried out under the auspices of public institutions, excluding those organized by civil society organizations or the private sector. The research was conducted among students from the Department of Public Administration at Tokat Gaziosmanpaşa University's Faculty of Economics and Administrative Sciences. Data were collected through a structured questionnaire. The survey items were adapted from relevant legal frameworks and academic literature, particularly the works of Brudney (1993) and Tozbey (2023), and modified to suit the study's context while maintaining content validity. The questionnaire was not developed as a formal scale but comprised original, literature-based statements supported by validity and reliability analyses. A five-level Likert scale with an additional option—"0 = No opinion"—was used to measure respondents' perceptions of voluntary participation in public services. Data were analyzed using SPSS software, and passed reliability tests.

Exploratory factor analysis revealed that the items clustered under three factors: public service and governance, economy, and responsibility. The findings suggest that students' overall perception of volunteering is moderate to high. However, perceptions concerning the economic and responsibility factors were lower than those related to public service and governance factor.

The mean score for the governance and public service factor was 3.66. This average indicates that participants have a high perception of the governance and public service factor of voluntary participation in public activities. Nonetheless, the fact that 121 responses were marked as "no opinion" suggests a lack of sufficient awareness and education in this area. In particular, responses to the item "I believe voluntary participation in public activities is a method of delivering public services" indicate that volunteering is not yet fully recognized as a systematic model for public service provision. This underscores the need for enhanced conceptual and institutional understanding of public volunteering.

The mean score for the economic factor was 3.35, reflecting a moderate awareness of the economic contributions of volunteering, such as cost savings and support for public budgets. However, the 79 "no opinion" responses indicate a need for public policy to frame volunteering not only in terms of social solidarity but also as having tangible economic implications.

The responsibility factor yielded a mean score of 3.32, also suggesting moderate awareness. Yet, 86 "no opinion" responses reflect uncertainty among participants regarding institutional responsibilities. For instance, many participants were unclear about the fundamental principle that "responsibility for services provided

through volunteer participation lies with the relevant public authority.” The fact that some participants reported insufficient knowledge on this matter indicates a low level of legal awareness regarding volunteering processes. This highlights a notable lack of transparency and openness in the administration of volunteering processes by public institutions. The absence of clearly defined volunteer rights and responsibilities creates ambiguity, which may discourage participation. Additionally, communication gaps continue to pose a significant barrier to the institutionalization of volunteering by limiting accessibility and undermining the continuity of volunteer engagement.

Based on these findings, public institutions must develop more effective data management systems, educational mechanisms, and communication strategies to support volunteer-based public service delivery. Strengthening such infrastructure would foster trust and engagement among volunteers and enable public institutions to define and fulfill their responsibilities more transparently and effectively. These developments would also contribute to the institutionalization of volunteering as a governance-compatible and sustainable model for public service delivery.

In conclusion, this study highlights the importance of increasing awareness and expanding participation in volunteering. It recommends that public institutions—preferably in collaboration—develop youth-oriented policies and educational programs to promote volunteering among younger generations.